

سؤالات آزمون درس: فارسی (۳)	پایه: دوازدهم	رشته: همه رشته‌ها	تاریخ آزمون: ۱۴۰۵/۰۳/۰۲
تعداد صفحه: ۵	مدت آزمون: ۱۰۰ دقیقه	ساعت شروع:	نام و نام خانوادگی:
دوره جمع‌بندی دستور زبان و آرایه‌های ادبی - فارسی (۳) - آزمون نهایی ۱۴۰۵			استاد: جناب آقای لمسه‌چی

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۰/۲۵	۱	کدام واژه از معانی واژه مشخص شده نیست؟ یکی را از ملوک عجم حکایت کنند که دست <u>تطاؤل</u> به مال رعیت دراز کرده بود. (ستم - طولانی - تعدی)
۰/۲۵	۲	معنای کلمه زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید. باز زین و برگ را بر <u>گرده گهرها</u> و <u>کُرندها</u> نهادند. (اسب سرخ‌رنگ تیره/اسب میان زرد و بور)
۰/۲۵	۳	معنای واژه مشخص شده را بنویسید. «به دستور فرمود تا ساروان/هیون آرد از دشت صد کاروان» <u>شتر/در اینجا مجازاً بار شتر (هیزم)</u>
۰/۲۵	۴	برای واژه مشخص شده در عبارت « جنگ بود این یا شکار آیا؟/میزبانی بود یا <u>تزویر</u> ؟ » هم‌معنایی در بیت زیر بیابید. «ز <u>بیرنگ</u> هوا و از فریب آرز خاقانی/دلت خُلد است، خالی ساز از طاووس و شیطان»
۰/۵	۵	در هر یک از متن‌های زیر، واژه‌ای بیابید که هم‌آوا داشته باشد. الف) کشته هر سو بر کف و دیواره‌هایش نیزه و <u>خنجر/چاه غدر</u> ناجوانمردان/چاه پستان، چاه بی‌دردان ب) یادم آمد هان/داشتم می‌گفتم آن شب <u>نیز/سورت</u> سرمای دی بیدادها می‌کرد/و چه سرمایی! چه سرمایی!
۰/۵	۶	در هر یک از موارد زیر، واژه‌ای به غلط نوشته شده است. درست آن را بنویسید. الف) آه/دیگر اکنون آن عماد تکیه و امید ایران/شهر/شیر <u>مرد</u> عرصه ناوردهای هول/پور زال زر، جهان‌پهلوی <u>شیرمرد</u> ب) از اینکه بچه‌ها دورتان جمع شدند، عصبانی شدید؛ با آخرین <u>رمغ</u> هایتان داد زدید و به همه دستور دادید که بروند. <u>رمق</u>
۰/۵	۷	در گروه واژگان زیر، دو نادرستی املائی به کار رفته است. درست آنها را بنویسید. ضجّه و شیون - <u>متاع</u> و فرمانروا - مشایعت و بدرقه - <u>نشعه</u> و خمار - جناغ سینه - هشیوار و آگاه <u>مطاع/نشنه</u>
۰/۵	۸	کدام دو مورد زیر، از نظر املائی درست هستند؟ الف) چو او را بدیدند، برخواست غو/که آمد ز آتش برون شاه نو ب) <u>اما او که آرم و حیا و پاکدامنی و عفاف آموخته است، تن به گناه نمی‌سپارد.</u> ج) همین گمان مرا سوی آن دو طلّ خاک کشانید. د) <u>آب جیحون فرو نشست، ریگ آموی پرنیان شد؛ بوی جوی مولیان مدهوشم کرد.</u>
۰/۵	۹	تفاوت معنایی فعل «گرفت» در ابیات زیر چگونه است؟ الف) محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت/مست گفت: «ای دوست! این پیراهن است، افسار نیست» <u>اخذ کردن</u> ب) سیاوش را تنگ در بر گرفت/ز کردار بد پوزش اندر <u>گرفت</u> آغاز کردن
۰/۵	۱۰	در متن زیر، موارد خواسته شده را بیابید. «رم، پایتخت ایتالیا، شهری است قدیمی. دیوارهای قطور و باروهای دودخورده آن به زبان حال بازگو می‌کند که روزگاری از فراز همین برج‌ها، فرمان به سواحل دریای سیاه داده می‌شده و کرانه‌های فرات خط از کرانه رود تیبر می‌خواندند، اما دنیا همیشه به یک رو نمی‌ماند.» الف) کدام عبارت در نقش بدل به کار رفته است؟ <u>پایتخت ایتالیا</u> ب) نقش تبعی «معطوف» را بیابید. <u>باروها ی دودخورده آن/دودخورده: وابسته پسین-صفت بیانی مفعولی/آن: مضاف‌الیه</u>
۰/۵	۱۱	کدام گزینه از الگوی «نهاد + مفعول + مسند + فعل» خالی است؟ در آن چه الگویی به کار رفته است؟ الف) آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم/ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است

	(ب) در کنار پروکسل، کوه و تپه‌های بسیاری وجود دارد. مردم به آن «واترلو» می‌گویند. نهاد+متمم+مسند+فعل	
۱۲	در جملات چهارجزیی موجود در هر یک از مثال‌های زیر، مسندها را بیان کنید. الف) اندیشه آنکه وی فردا ما را ترک می‌کند و دیگر او را نخواهم دید، خاطرات تلخ تنبیهاتی را که از او دیده بودم و ضربات چوبی را که از او خورده بودم، از صفحه ضمیرم یکباره محو کرد. هرگز وی در نظرم چنان پرمهابت و عظمت جلوه نکرده بود! ب) تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی/فدای بود تو بودونبودم میهن ای میهن	۰/۵
۱۳	جای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. الف) در عبارت «چون بود کافلیم ما را شاه نیست» کلمه ..... چون ..... نقش مسندی دارد. ب) کلمه «کجا» در مصراع «کجا فکر و کجا گنجینه راز» نقش ..... قید ..... دارد.	۰/۵
۱۴	درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) نقش کلمه مشخص شده در بیت «گر آتش دل نهفته داری/ سوزد جانت به جانت سوگند» با کلمه مشخص شده در بیت «عشق بر یک فرش بنشانند گدا و شاه را/ سیل یکسان می‌کند پست و بلند راه را» برابر است. درست ب) در قطعه «هفت خون را زادسرو مرو/ماخ‌سالار آن گرامی مرد/ آن هریوه خوب و پاک‌آیین روایت کرد» چهار بار از نقش‌های تبعی به کار رفته است. درست	۰/۵
۱۵	کاربرد متمم «از جمله رسوم و عاداتی» در عبارت «من تخلص را از جمله رسوم و عاداتی می‌دانم که باید متروک گردد» با کاربرد کدام یک از متمم‌های زیر یکسان است؟ الف) گریز از کفش در دهان نهنگ/ که مردن به از زندگانی به ننگ ب) مرد حیران چون رسد این جایگاه/ در تحیر مانده و گم کرده راه ج) ببین آخر که آن پروانه خوش/ چگونه می‌زند خود را به آتش	۰/۲۵
۱۶	مورد درست را از داخل کمانک مقابل هر عبارت انتخاب نمایید. الف) بی‌عشق زیستن را جز نیستی چه نام است؟ ب) پیرمرد لاغر- که بعداً فهمیدم امین، صاحب تجارت‌خانه است- پشت میز نشسته بود ج) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد/ ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است	۰/۲۵
قلمرو ادبی (۵ نمره)		
۱۷	مفهوم‌های نمادین بخش‌های مشخص‌شده را بنویسید. الف) «این فصل فصل من و توست فصل شکوفایی ما/ برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو» زمان شکوفایی، پس از انقلاب ب) «غرق غباریم و غربت با من بیا سمت باران/ صد جویبار است اینجا در انتظار من و تو» حرکت، خیزش مردمی	۰/۵
۱۸	مفهوم کنایه به‌کاررفته در مصراع دوم چیست؟ «چو خواهی که پیدا کنی گفت‌وگوی/ ببااید زدن سنگ را بر سیوی» باید آزمایش و امتحان کنی	۰/۲۵
۱۹	در سروده «خوان هشتم»، «رستم» و «شغاد» هریک نماد چه کسانی‌اند؟ رستم: نماد آزادی، جوانمردی، مروّت و اقتدار/شغاد، نماد تزویر، نیرنگ، دغل، ناجوانمردی، فریب	۰/۵
۲۰	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را مشخص کنید. الف) در بیت «آنجا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد/ غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟» آرایه جناس مشهود است. درست ب) در شعر «ناگهان انگار/ بر لب آن چاه/ سایه‌ای را دید/ او شغاد آن نابردار بود» آرایه «اغراق» مشهود است. نادرست	۰/۵
۲۱	آرایه ادبی متناسب با هر عبارت را از درون کمانک برگزینید. (یک آرایه اضافی است) (تلمیح/حسن آمیزی/متناقض‌نما/اسلوب معادله) الف) مرد نقال - آن صدایش گرم ، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیر او دمش چونان حدیث آشنایش گرم - حسن آمیزی ب) و آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطر شعر و خیال و الهام و احساس در سموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد. تناقض ج) گرم تماشا و غرق در این دریای سبز معلقی که بر آن مرغان الماس‌پر، ستارگان زیبا و خاموش، تکتک از غیب سر می‌زنند. تلمیح به بیت حافظ: «آسمان کشتی ارباب هنر می‌شکند/ تکیه آن به که بر این بحر معلق نکنیم»	۰/۲۵

۰/۵	۲۲	هر یک ابیات زیر کدام زمینه‌های حماسه را نشان می‌دهند؟ الف) پراکنده کافور بر خویشتن/ چنان چون بود رسم و ساز کفن/زمینه ملّی ب) چنان آمد اسپ و قیای سوار/ که گفتی سمن داشت اندر کنار/زمینه خرق عادت
۰/۲۵	۲۳	نام خالق چند اثر در مقابل آن به درستی نیامده است؟ دو اثر سانتاماریا: محمدرضا رحمانی (مهرداد اوستا) - بخارای من ایل من: محمد بهمن‌بیگی - کویر: دکتر علی شریعتی - در حیاط کوچک پاییز در زندان: سلمان هراتی /سانتاماریا: سیدمهدی شجاعی/در حیاط کوچک پاییز در زندان: مهدی اخوان ثالث
۰/۲۵	۲۴	نام پدیدآورنده اثر زیر را بنویسید. دری به خانه خورشید: سلمان هراتی
۰/۲۵	۲۵	کتاب «کویر» سفرنامه است یا حسب حال؟ حسب حال
۰/۲۵	۲۶	در کدام گزینه، دو مصراع بیت به درستی ذکر شده است؟ الف) دارد اسارت تو به زینب اشارتی/ ای مسلم شرف به کجا می‌کنی نگاه ب) ترسم تو را ببیند و شرمندگی کشد/ یوسف بگو که هیچ نیاید برون ز چاه
۰/۵	۲۷	مصراع اول بیت زیر را مرتب کنید. به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید به جز- دل- گیاهی- رویت- نمی‌روید- دشت- گل/ من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن
۰/۵	۲۸	مصراع نخست بیت زیر را بنویسید. ...بیریز زندگی است نفس‌های آخرت.../آورده مرگ گرم به آغوش تو پناه
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۰/۲۵	۲۹	مفهوم متناسب با هریک از ابیات زیر را از داخل کمانک انتخاب کنید (یک مورد اضافی است) (برتری عشق بر عقل - تسبیح تمام موجودات - اراده خداوند - مقام جانباز) الف) من نمازم را وقتی می‌خوانم/ که اذانش را باد/ گفته باشد سر گلدسته سرو/ من نمازم را/ پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم/ پی قد قامت موج تسبیح تمام موجودات ب) زین پیش دل‌اورا کسی چون تو شگفت/ حیثیت مرگ را به بازی نگرفت مقام جانباز ج) غلام عشق شو کاندیشه این است/ همه صاحب‌دلان را پیشه این است برتری عشق بر عقل
۰/۵	۳۰	عبارت زیر کدام ضرب المثل فارسی را به ذهن می‌آورد؟ از عرش به فرش افتادن (و پاسخ‌های مشابه) «شاهین تیزبال افق‌ها بودم، زنبوری طفیلی شدم و به گنجی پناه بردم.»
۰/۲۵	۳۱	در بیت زیر، مقصود از عبارت مشخص شده چیست؟ حرکت/خیزش انقلابی «با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم/ در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو»
۰/۲۵	۳۲	در سروده زیر، منظور سراینده از «حدیث آشنا»ی نقل چه بوده است؟ «مرد نقال-آن صدایش گرم، نایش گرم/آن سکوتش ساکت و گیرا/ و دمش چونان حدیث آشنایش گرم/ راه می‌رفت و سخن می‌گفت.» داستان‌های شاهنامه/داستان رستم و شغاد/حماسه‌های ملی ایران (و پاسخ‌های مشابه)
۰/۵	۳۳	مفهوم مشترک دو بیت زیر را بنویسید. برتری مرگ با عزت بر زندگی با ذلت/پرهیز از ننگ (و پاسخ‌های مشابه) «گریز از کفش در دهان نهنگ/که مردن به از زندگانی به ننگ» «اگر کوه آتش بود، بسپر/ از این تنگ خوار است اگر بگذرم»
۰/۵	۳۴	مقصود نهایی نویسنده از عبارت زیر چیست؟ لزوم تسلط بر نفس و جلوگیری از تسلط هوی، تمایل و خواسته نفسانی «نه امشب فقط؛ که همیشه بر همه‌چیز تسلط باشید.» (و پاسخ‌های مشابه)
۰/۵	۳۵	با توجه به بیت «آتش ابراهیم را نبود زیان/هرکه نمودی است گو می‌ترس از آن»، در داستان سیاوش، کدام شخصیت‌ها را می‌توان به ترتیب به شخصیت‌های «حضرت ابراهیم» و «نمرود» تا حدی مشابه انگاشت؟ به ترتیب سیاوش/سودابه
۰/۵	۳۶	منظور نویسنده از جمله معترضه میان خط تیره چیست؟ به دست آوردن اعتباری موقت و سپس از دست دادن آن (و پاسخ‌های مشابه)

	پس از عزیمت رضاشاه- که قبلاً رضاخان بود و بعداً هم رضاخان شد- همه تبعیدی‌ها رها شدند و به ایل و عشیره بازگشتند.	
۰/۲۵	بیت زیر از زبان چه کسی بیان شده است؟ کاووس کیانی/کیکاووس «سرانجام گفت: ایمن از هر دوان/ نگرده مرا دل، نه روشن روان»	۳۷
۲۰۲۵	معنا و مفهوم شعرهای زیر را به نثر روان بنویسید. الف) بی‌عیار و شعر محض خوب و خالی نیست/هیچ-همچون پوچ- عالی نیست (۰,۵) شعری بی‌هدف، بی‌تعهد و شعر برای شعر (شعر محض) و تنها به ظاهر زیبا و خالی از ارزش‌ها و اهداف نیست؛ شعر محض هیچ، مانند هرچیز پوچی عالی نیست. ب) آنجا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد/غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟ (۰,۷۵) در دوره رژیم پیشین، همه‌جا و همه‌چیز سرشار از درد و غم بود و چشمان مردم جز تاریکی ستم چیز دیگری نمی‌دید. ج) همی‌کند سودابه از خشم موی/ همی‌ریخت آب و همی‌خست روی (۰,۵) سودابه از شدت خشم، موهای خود را می‌کند، می‌گریست و بر صورت خویش چنگ می‌انداخت. د) نخستین دمیدن سیه شد ز دود/ زبانه برآمد پس از دود زود (۰,۵) با نخستین دمیدن در آتش، آسمان از دود سیاه شد. اما پس از دود سیاه، بسیار زود آتش زبانه کشید.	۳۸
۱۰۷۵	معنای هریک از عبارات زیر را به نثر روان بنویسید. الف) خواب را مزمزه کنید. (۰,۲۵) چرتی کوتاه بزنید/اندک بخوابید. ب) صحرايي که آواز پر جبرئیل همواره در زیر غرقة بلند آسمانش به گوش می‌رسد. (۰,۲۵) بیابانی بسیار معنوی که انگار همیشه محل حضور فرشتگان و محل نزول وحی است. ج) همینم از آفریدگار سپاس‌گزاری بس که بدین سعادتم رهنمون بود تا هرگز فریب آزاده‌مردم را از خویشتن بُتی نسازم. (۰,۵) ... به خاطر آن از آفریدگار سپاس‌گزارم که به این سعادت مرا راهنمایی کرده است که برای فریب مردم آزاده، از خود بت نسازم/خود را در نگاهشان بزرگ نکنم. د) تا به جایی که خلق از مکاید فعلش به جهان برفتند و از کُربت جورش، راه غُربت گرفتند. (۰,۷۵) تا به جایی که مردم از مکر و فریب کار او به [دیگر سرزمین‌های] جهان/سرزمین‌های دیگر رفتند/در جهان پراکنده شدند و از گرفتاری ستمگری‌اش، راه غربت/دوری از میهن برگزیدند.	۳۹
به پاسخ‌های صحیح دیگر که در کلید نبوده، اما دلالت بر پاسخی صحیح دارد و رساننده مفهوم مورد نظر است، نمره تعلق خواهد گرفت.		
۲۰	نمره ..... از «بیست»	